

ЗВІТ
про роботу кафедри екологічного моніторингу і заповідної справи
ННІ екології
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
за 2020-2021 н.р.

На кафедрі екологічного моніторингу і заповідної справи загальна кількість працівників становила 13 осіб. Серед науково-педагогічних працівників докторів наук – 2 особи, професорів – 2 особи, кандидатів наук, доцентів – 3 особи, кількість доцентів без наукового ступеня – 1.

Кафедра відповідальна за реалізацію освітньо-професійної програми «Заповідна справа». Задіяна у реалізації ОПП «Екологія», «Екологічний контроль та аудит», «Екологічна безпека», «Екологія та охорона навколишнього середовища».

Реалізація основних напрямів Стратегії розвитку університету

За напрямом 1 «Університетська наука у 2025 році»

На виконання **Проекту 1.1. «Підвищення конкурентної здатності університетської науки у світовому академічному просторі»**

Публікація наукових статей

У 2020-2021 н. р. на кафедрі опубліковано **69** тез та **40** наукових статей зокрема, 14 – у виданнях, що входять до наукометричної бази Web of Science (8) та SCOPUS (6).

Кафедрою у 2020-2021 н. р. було видано збірник наукових праць Всеукраїнських наукових Таліївських читань «Охорона довкілля», збірник тез Міжнародної інтернет – конференції «Актуальні проблеми формальної і неформальної освіти з моніторингу довкілля та заповідної справи» та збірник тез доповідей щорічної англomовної студентської наукової конференції «Ecology is a priority».

Конференції:

Кафедра є організатором Всеукраїнських наукових Таліївських читань (29 жовтня 2020 р.), брала участь у організації «VIII Міжнародної наукової конференції молодих вчених «Екологія, нооекологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» (26–27 листопада 2020 р.), «XXIII Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта – наука – виробництво» (17 грудня 2020 року), організувала I Міжнародну інтернет – конференцію «Актуальні проблеми формальної і неформальної освіти з моніторингу довкілля та заповідної справи» (26 лютого 2021 року) та щорічну англomовну студентську наукову конференцію «Ecology is a priority», брала участь у організації секції «Екологія і життєвий простір» IV міжнародного наукового конгресу «Society of Ambient Intelligence 2021», брала участь у організації XXIV Міжнародної науково-практичної онлайн конференції «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: Освіта – Наука – Виробництво – 2021» (18 квітня 2021 року)ю

Конкурси:

II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціалізації «Садово-паркове господарство» (Шовкун О. О. Керівник: доц. Гололобова О. О.; Кобець Т. О., Хижняк А. Ю. Керівник: доц. Гололобова О. О.);

II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування, професійним спрямуванням «Екологічні аспекти сталого розвитку міст» (Цева В. С. Керівник: ст. викл. Клещ А. А.; Кротько А. С. Керівник: проф. Максименко Н. В.; Добронос П. А. Керівник: доц. Коваль І. М.; Гладкий А. В., Колісник С. О. Керівник: проф. Максименко Н. В.);

II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за спеціальністю «Екологія» (Калиновський О. І. Керівник: проф. Максименко Н. В.);

II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за спеціальністю «Науки про Землю (гідрометеорологія)» (Протасова О. С., Лідіна В. І. Керівник: проф. Максименко Н. В.; Павленко В. В. Керівник: інж. I кат. Мірошник Ю. В.).

Здобуто перемогу на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування, професійним спрямуванням «Екологічні аспекти сталого розвитку міст» I місце – Кротько А. С. Керівник: проф. Максименко Н. В.; III місце Добронос П. А. Керівник: доц. Коваль І. М.

На виконання **п. 1.3. «Створення системи ефективного стимулювання викладачів та науковців до наукових розробок світового рівня, інноваційної діяльності, розвитку прикладних досліджень»:**

Перемога у XXII обласному конкурсі «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Завідувач кафедри» – проф. Максименко Н. В.

На виконання **п. 1.4. «Комерціалізація наукових розробок» :**

Впродовж 2020-2021 н. р. кафедра брала участь у виконанні таких науково-дослідних робіт:

1) НДР «Конструктивно-географічне та картографічне обґрунтування визначення меж територій природно-заповідного фонду в умовах земельної реформи України». Керівник: проф. Максименко Н. В.

2) НДР «Інноваційні підходи до експлуатації ґрунтів в умовах урболандшафту». Керівник: проф. Максименко Н. В.

На виконання **п. 1.6. «Ефективна аспірантура та докторантура»**

У 2020-2021 н. р. 2 аспіранти: Бурченко С. В. (3 рік навчання, денна форма), Воронін В. О. (2 рік навчання, денна форма).

Проведення 12 травня 2021 року захисту кандидатських робіт старшого викладача кафедри Клещ А. А. та Шумілової А. В.

За напрямом 2. Освітня діяльність у 2025 році

На виконання **п. 2.1. «Абітурієнт Каразінського»** постійно проводиться робота зі вступниками, профорієнтаційна робота.

Для покращення профорієнтаційної роботи та формування контингенту студентів протягом 2020-2021 навчального року кафедрою моніторингу довкілля та природокористування розроблені та реалізовані наступні заходи:

– доц. Гололобова О. О. як голова комісії інституту з профорієнтації координує діяльність за цим напрямком і на кафедрі.

– співробітники кафедри брали активну участь у проведенні Дня відкритих дверей в університеті (30.01.2021 р.);

– викладачами кафедри проводяться зустрічі з абітурієнтами у закріплених школах, ліцєях, гімназіях та технікумах;

– співробітники кафедри беруть участь у підготовці переможців МАН та рецензують роботи;

- в рамках договору про функціонування «Університетської кафедри в школі» проведено серію лекцій-тренінгів у ХТЛ № 173 доц. Рябенським А.В. під час практики школярів (червень 2021 р.)

На виконання **п. 2.2. «Випускник Каразінського»**

Сприяння практичній підготовці і працевлаштуванню студентів та випускників:

Освітня програма «Екологія» та «Заповідна справа», реалізується із залученням роботодавців, що працюють на кафедрі моніторингу довкілля та природокористуванням за сумісництвом або згідно договорів про співпрацю:

проф. Балюк С. А. – директор ННЦ «Інституту ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського»;

доц. Коваль І. М. – с. н. с. Українського ордена «Знак Пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агро меліорації імені Г. М. Висоцького;

Шумілова А. В. – начальник науково-дослідного відділу НПП «Слобожанський».

Кафедра організовує проведення презентацій роботодавців, професійних організацій, професійних майстер-класів та відкритих лекцій роботодавців.

Тренінг за участю у Міжнародного Вишеградського фонду “Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки” <http://ecology.karazin.ua/news-v4-gbi/naukovij-seminar-za-proiektom-mizhnarodnogo-vishegradskogo-fondu/>

Відкрита лекція для студентів 1 курсу від співробітниками метеостанції <http://ecomonitoring.karazin.ua/?p=3211>

Тренінг за участю у Міжнародному Вишеградському фонду “Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки” (Білорусь) <http://ecology.karazin.ua/news-v4-gbi/naukovij-seminar-u-bilorusi-za-proiektom-mizhnarodnogo-vishegradskogo-fondu/>

Відкрита лекція для студентів 3 курсу та аспірантів від співробітників Інституту екології Карпат <http://ecology.karazin.ua/news/lvivskij-etap-stazhuvannja-aspirantiv-ta-praktiki-tretokursnikiv/>

Тренінг від начальника управління Олександри Сладкової на тему «Здобутки та проблеми зеленої та голубої інфраструктури м. Львова» <http://ecomonitoring.karazin.ua/?p=3220>

Майстер клас від громадської організації Пермакультура, EkoTerra і PLATO / ПЛАТО <http://ecomonitoring.karazin.ua/?p=3225>

На виконання п. 2.5. «Індивідуальні освітні траєкторії» здійснено забезпечення навчальних дисциплін електронними навчальними ресурсами, розміщеними на сайті факультету (плани та програми, електронні версії підручників, навчальних посібників, лекційні презентації, матеріали для самостійної роботи студентів, завдання для самоконтролю, приклади екзаменаційних білетів тощо).

Забезпечення навчальних дисциплін електронними навчальними ресурсами, розміщеними на сайті кафедри становить 100 %. До даних ресурсів входять лекції у формі доповідей та презентацій, практичних робіт, програми дисциплін та списки рекомендованої літератури. На сайті кафедри розміщені навчально-методичні посібники, методичні вказівки з навчальних курсів.

На виконання п 2.6. «Практична складова освітнього процесу»

Кафедрою запроваджено використання території об’єктів природно-заповідного фонду у якості баз практики, а саме: навчальна ландшафтно-екологічна практика студентів 2 курсу викладачами кафедри проводиться в НПП «Слобожанський», а навчально-виробнича практика студентів 3 курсу проводиться в Інституті екології Карпат НАН України.

Укладено договори про порозуміння та співробітництво із роботодавцями та профільними професійними організаціями:

- 1) Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського»;
- 2) Державна екологічна інспекція у Дніпропетровській області;
- 3) Харківський технічний ліцей № 173;
- 4) Національний природний парк «Слобожанський»;
- 5) Український ордена «Знак Пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агро меліорації імені Г. М. Висоцького;
- 6) Управління державного агентства рибного господарства у Харківській області
- 7) Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 126;
- 8) Національний природний парк «Дворічанський».

На виконання п. 2.8 «Електронне навчання» викладачі пройшли стажування на курсах ЦЕН та розробили електронні (дистанційні) навчальні курси, отримали сертифікати Центру електронного навчання у 2020-2021 н. р.:

У 2020-2021 н. р. **підвищення кваліфікації пройшли:**

– проф. Максименко Н. В. – підвищення кваліфікації у Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання за програмою «Організація підсумкового контролю знань у дистанційному форматі на базі LMS Moodle» (07-16 грудня 2020 року);

– доц. Гололобова О. О. – підвищення кваліфікації у Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання за програмою «Організація підсумкового контролю знань у дистанційному форматі на базі LMS Moodle» (07-16 грудня 2020 року);

– проф. Максименко Н. В. – підвищення кваліфікації у Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання за програмою «Організація підсумкового контролю знань у дистанційному форматі на базі LMS Moodle» (07-16 грудня 2020 року);

– доц. Кочанов Е. О. – підвищення кваліфікації у Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання за програмою «Організація підсумкового контролю знань у дистанційному форматі на базі LMS Moodle» (07-16 грудня 2020 року);

– ст. викл. Клець А. А. – підвищення кваліфікації у Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання за програмою «Організація підсумкового контролю знань у дистанційному форматі на базі LMS Moodle» (07-16 грудня 2020 року);

– асп. Бурченко С. В. – підвищення кваліфікації у Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання за програмою «Технології дистанційного навчання у закладах вищої та фахової перед вищої освіти» (10.11.2020-29.12.2020 р.);

– інж I кат. Гречко А. А. – підвищення кваліфікації у Центрі післядипломної освіти за освітньою програмою «Конструювання дистанційних курсів для системи змішаного навчання у закладах освіти».

На виконання п. 2.11. «Новітні психолого-педагогічні технології навчання» викладачі **пройшли стажування на курсах**

2020-2021 н. р.:

- інж I кат. Мірошник Ю. В. – підвищення кваліфікації у Центрі післядипломної освіти за освітньою програмою «Українська мова-професійне спрямування»;

На кафедрі постійно діє Науково-методичний семінар кафедри (куратор зав. кафедрою проф. Максименко Н. В.).

Крім того, функціонують Наукові семінари наукових шкіл кафедри:

1) Науковий семінар наукової школи «Ландшафтно-екологічне планування». Куратор: проф. Максименко Н. В.

2) Науковий семінар наукової школи «Екологія лісу». Куратор: доц. Коваль І. М.

3) Науковий семінар наукової школи «Агроєкологія». Куратор: доц. Гололобова О. О.

4) Науковий семінар наукової школи «Заповідна справа та екомережа».

5) Науковий семінар наукової школи «Моніторинг довкілля». Куратор: проф. Балюк С. А.

На виконання **Проекту 2.12. «Модернізація матеріально-технічного та програмного забезпечення навчального процесу»**

Публікація навчальних посібників та методичних вказівок, рекомендованих Вченою радою університету:

1) Організація управління в екологічній діяльності: навчально-методичний комплекс для проведення семінарів, практичних та самостійних робіт студентів екологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Максименко Н. В. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 44 с.

2) Метеорологія та кліматологія : навчально-методичний посібник для проведення семінарів, практичних, самостійних та науково-дослідних робіт студентів екологічних

спеціальностей закладів вищої освіти / Максименко Н. В. Вид. 4-е перероблене і доп. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 68 с.

Видання підручників, рекомендованих Вченою радою університету:

Максименко Н. В. Глобальні кліматичні проблеми. *Глобальні проблеми сучасності*: підручник / за ред. В. С. Бакірова, А. П. Голікова, О. А. Довгаль, В. А. Пересадько, В. І. Сідорова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. С. 337-362.

За напрямом 3. Каразінський університет у глобальному науковоосвітньому просторі у 2025 році

На виконання п. 3.2. «Університет відкривається світу» на кафедрі функціонує веб-сайт на домені karazin.ua (англомовна та україномовна версії).

Протягом 2020-2021 року постійно оновлюються:

- програми навчальних дисциплін;
- графіки відкритих лекцій;
- графіки консультацій викладачів;
- навчально-методичні видання;
- теми дипломних робіт;
- протоколи семінарів наукових шкіл;
- план роботи кафедри;
- інформація кадрового складу;
- регулярно оновлюються новини на сайті.

Оновлюється фотогалерея. Приділяється увага питанням працевлаштування випускників та профорієнтаційній роботі.

На виконання п. 3.3. «Міжнародні наукові та освітні гранти»:

Участь у виконанні Грантів та проектів:

1) Грант за проектом Еразмус+ «INTENSE: Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології» (586471-EPP-1-2017-1-EE-EPPKA2-SBHE-JP) (2017-2020 pp).

2) Грант Міжнародного Вишеградського фонду «Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки» № 22020186 (01.01.2021-30.06.2022). (керівник- Максименко Н. В.);

3) Грант за проектом Еразмус+ 'Multilevel Local, Nation- and Regionwide Education and Training in Climate Services, Climate Change Adaptation and Mitigation – ClimEd', 619285-EPP-1-2020-1-FI-EPPKA2-SBHE-JP, 15.11.2020 – 14.11.2023

На виконання п.3.5 «Академічна мобільність студентів, докторантів, аспірантів»: Бурченко Світлана Володимирівна аспірант кафедри опанувала модуль «Інтернаціональна науково-дослідна та освітня діяльність як інтегральна частина функціонування університетів нового покоління», участь у IV Міжнародному науковому конгресі «Society of Ambient Intelligence» та підготовка індивідуального дослідницького проекту на IV Міжнародний науковий конгрес «Society of Ambient Intelligence – 2021» (Україна-Узбекістан-Латвія) з 20 січня 2021 року до 20 квітня 2021 року.

На виконання п.3.6 «Академічна мобільність викладачів, науковців та персоналу»:

Максименко Н. В. д. геогр. н., проф. та Коваль І. М. к. с-г. н., доц. опанували модуль «Інтернаціональна науково-дослідна та освітня діяльність як інтегральна частина функціонування університетів нового покоління», участь у IV Міжнародному науковому конгресі «Society of Ambient Intelligence» та підготовка індивідуального дослідницького проекту на IV Міжнародний науковий конгрес «Society of Ambient Intelligence – 2021» (Україна-Узбекістан-Латвія) з 20 січня 2021 року до 20 квітня 2021 року., що також зараховане як стажування

За напрямом 4. Інфраструктура каразінського університетського життя у 2025 році

На виконання п. 4.4. Сучасна університетська бібліотека проведено роботу з розміщення навчальної та методичної літератури в репозиторії Університету.

В репозитарії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна розміщено понад 500 одиниць навчальної та методичної літератури кафедри, що становить більше 50 % від всього архіву інституту. До даного списку входять монографії, навчально-методичні посібники, методичні вказівки та наукові статті викладачів та аспірантів кафедри.

За напрямом 5. Університетський менеджмент у 2025 році

На виконання п. 5.7. «Справедливе заохочення»:

Перемога у XXII обласному конкурсі «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Завідувач кафедри» – проф. Максименко Н. В.

Проблеми, завдання, пропозиції:

Беззаперечне дотримання засад демократії і рівності прав кафедр та викладачів у відповідності до Статуту та Кодексу цінностей Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та вимог положення «Про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна». Всю роботу кафедри спрямувати на реалізації Стратегії розвитку Університету, підтримання його високого іміджу, роботи на його міжнародний рейтинг

Завдання та перспективи:

1. Забезпечення набору, шляхом розширення методів роботи з абітурієнтами (соцмережі, інтернет-зв'язок, особисті траєкторії) та кола залучених верств населення, а саме – за освітньо-професійною програмою «Заповідна справа» охопити працівників установ та організацій природно-заповідного фонду для отримання другої чи першої вищої освіти за своїм фахом.

2. Розробка нових освітніх програм, конкурентоздатних на ринку праці відповідно до європейських та світових норм.

3. Підготовка фахівців у відповідності до європейських та світових норм і стандартів, підвищуючи для цього науковий та методичний рівень викладачів та співробітників та залучаючи іноземних лекторів.

4. Пошук госпрозрахункових тем, договорів, грантів, підвищення комерціалізації наукових досліджень.

5. Активізація науково-дослідної роботи студентів, урізноманітнення її форм.

6. Розширення наукової роботи співробітників, публікації у виданнях з impact-фактором.

7. Оновлення матеріально-технічної бази.

8. Оновлення та постійне наповнення сайту кафедри.

9. Підготовка нових дистанційних курсів, on-line лекцій.

10. Участь у наукових, науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах тощо, в тому числі, міжнародних.

11. Продовження міжнародної діяльності у рамках Erasmus+ та залучення нових міжнародних учасників та партнерів на основі договорів з університетами.

Завідувач кафедри
Екологічного моніторингу
та заповідної справи

Надія МАКСИМЕНКО

д. геогр. н., проф.